

KONCEPCJA MONIZMU. K. interesował się zagadnieniem monizmu i paralelizmu psychofizycznego. W pracy *Der Monismus und seine philosophischen Grundlagen* sklasyfikował i poddał krytyce systemy monistyczne. Obok monizmu materialistycznego i spirytualistycznego wyróżnił monizm transcendentny (a w jego obrębie transcendentno-pozytywny i transcendentno-agnostyczny) oraz teoriopoznawczy. Monizm transcendentny nie określając natury prawdziwego bytu, umieszcza go poza światem zjawiskowym i albo dostrzega możliwość poznania go (pozytywny), albo ogranicza poznanie do świata fenomenów (agnostyczny). Monizm teoriopoznawczy uznaje problem transcendentnego Absolutu za pozbawiony sensu. Dostrzegając w poszukiwaniach monistycznych aspekty pozytywne, np. odkrywanie jedności świata, odrodzenie problemu metafizycznego, K. dowodził niewystarczalności monizmu, który w konsekwencji prowadzi do panteizmu. Różnym wersjom monizmu przeciwstawiał chrześcijański dualizm, jako jedyną koncepcją świata zdolną zaspokoić intelektualne i moralne potrzeby człowieka.

P. Geny, *Bulletin de philosophie. Histoire de la philosophie*, Gr 5 (1925), 107–110; *Università del Collegio Romano*, R 1925, 165; FPS 172; B. Natoński, PSB XII 625; L. Grzebień, K. Fryderyk, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, Wwa 1982, II 286–287; S. Borzym [i in.], *Zarys dziejów filozofii polskiej 1815–1918*, Wwa 1983, 352–353, 571; *Christliche Philosophie im katholischen Denken des 19. und 20. Jahrhunderts*, Gr 1988, II 808, 811–812; S. Borzym, *Panorama polskiej myśli filozoficznej*, Wwa 1993, 268–270; *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995*, Kr 1996, 283; R. Darowski, *Filozofia jezuitów w Polsce w XX wieku. Próba syntezy. Słownik autorów*, Kr 2001, 169–170; J. Breś, EK IX 138.

Danuta Radziszewska-Szczepaniak



KŁOSKOWSKI KAZIMIERZ – filozof przyrody, ur. 20 VIII 1953 w Gdańsku, zm. 13 X 1999 tamże.

Studiował teologię w Wyższym Seminarium Duchownym w Gdańsku (1972–1977) i filozofię na ATK w Warszawie (1978–1981). Po studiach

związał się z Wydziałem Filozofii Chrześcijańskiej ATK, gdzie w 1984 uzyskał doktorat na podstawie rozprawy *Rola przypadku w genezie życia*, w 1990 – habilitację, a 1997 – tytuł naukowy

prof. Był kierownikiem Katedry Historii i Filozofii Nauki (od 1992), kierownikiem Katedry Filozofii Przyrody (od 1996), prodziekanem (1993–1996) i prorektorem (1996–1999) ATK. Poza ATK prowadził liczne wykłady, m.in.: w Gdańskim Instytucie Teologicznym (od 1987), we Wszechnicy Mazurskiej w Olecku (od 1992), w Pomezjańskim Kolegium Teologii i Wyższym Seminarium Duchownym w Elblągu (od 1993), na Wydziale Filozoficznym TJ w Krakowie (od 1994). K. był członkiem Polskiego Tow. Filozoficznego i Tow. Naukowego KUL (od 1992), Komitetu Biologii Ewolucyjnej i Teoretycznej PAN, Komisji Nauki i Wiary Episkopatu Polski, Polskiego Komitetu Bioetycznego przy UNESCO (od 1996), International Society of Phenomenology and Sciences of Life (od 1997), a także komitetów redakcyjnych kilku czasopism. Dorobek naukowy K. obejmuje ponad 100 publikacji.

Ważniejsze prace K.: *Zagadnienie determinizmu ewolucyjnego. Studium biofilozoficzne* (Gd 1990); *Między ewolucją a kreacją* (Wwa 1994); *Bioetyczne aspekty inżynierii genetycznej* (Wwa 1995); *Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania* (I–II, Wwa 1999).

OBSZARY ZAINTERESOWAŃ. Zainteresowania naukowe K. obejmowały zagadnienia z zakresu filozofii przyrody i biofilozofii, w ramach których koncentrował się na filozoficznych aspektach genezy i ewolucji życia. Podejmował analizy epistemologiczno-metodologiczne teorii abiogenezy i niektóre aspekty zagadnienia determinizmu ewolucyjnego (rola przypadku, problem celowości). Dokonał metodologicznych analiz możliwości powiązania problematyki ewolucji i kreacji (związków ewolucjonizmu z kreacjonizmem), tworząc pol. model dialogu między kreacjonizmem a ewolucjonizmem. Interesował się problematyką inżynierii genetycznej i bioetyki. Był doskonale zorientowany we współczesnych trendach filozoficznych i naukowych, wykazując umiejętność trafnej ich oceny metodologicznej. Jego publikacje wykazują oryginalne podejścia do podejmowanych zagadnień, ujmowanych wieloaspektowo i zarazem całościowo. Dzięki koncepcji autodeterminizmu ewolucyjnego K. wzbogacił wiedzę o syntetycznej teorii ewolucji, a także umożliwił ujęcie w nowym świetle problematyki czynników i mechanizmów ewolucji oraz natury życia.

Kazimierz K. [autobiogram], RuF 55 (1998) nr 3, 501–506; M. Bała, *Rys biograficzny i bibliografia prac śp. ks. prof. dr. hab. Kazimierza K.*, Studia Gdańskie 12 (1999), 3–19; Kazimierz K. (1953–1999), Olecko 2000; L. Kuźnicki, *Wkład*

ks. prof. dr hab. Kazimierza K. do poznania struktury współczesnego ewolucjonizmu i hipotez powstania życia, SPCh 36 (2000) nr 1, 104–112; M. Lubański, Kazimierz K. (1953–1999). Sylwetka naukowa, tamże, 77–90; M. Wnuk, Pamięci księdza profesora Kazimierza K. (1953–1999), RF 48–49 (2000–2001) z. 3, 155–157; Kazimierz K. Zasady – edukacja – testament, Olecko 2001; Wokół biofilozofii Kazimierza K. Wybrane zagadnienia, PI 2004.

Marian Wnuk



KŁOSKOWSKA ANTONINA – socjolog kultury, humanistka, ur. 7 XI 1919 w Piotrkowie Trybunalskim, zm. 12 VII 2001 w Warszawie.

W 1939 ukończyła Liceum Zrzeszenia Nauczycieli Szkół Średnich w Piotrkowie Trybunalskim. Wybuch II wojny światowej uniemożliwił jej podjęcie studiów socjologicznych. W Piotrkowie wspólnie z kolegami utworzyła kilkuosobowe filozoficzno-socjologiczne seminarium, które ze względu na czas wojenny szybko się rozpadło. W tym czasie K. podjęła naukę języków franc. i ang. – niem. nauczyła się w szkole średniej – by samodzielnie rozpocząć lekturę książek naukowych, znajdujących się w księgozbiorach znajomych. Czytała wówczas m.in. dzieła H. Spencera, F. Tönniesa, L. Gumplowicza, L. Kulczyckiego, H. Grubera, filozofów: Kartezjusza, I. Kanta, R. Euckena, J. M. Guyau, W. Heinricha, W. Tatarkiewicza, B. Russella, pisarzy: Th. Mann, A. Huxleya, F.M. Dostojewskiego, a także Ch. R. Darwina i Z. Freuda. O wpływie tych lektur napisała: „[...] Kant stał się jedną z podstaw budowanego podówczas poglądu filozoficzno-poznawczego. Na ten element nałożyły się wpływy pozytywizmu i empiryzmu logicznego B. Russella w popularnej, co prawda, wersji. Orientacja ta okazała się w zasadzie trwała. [...] W sferze światopoglądowej dokonało się w moim przypadku przejście od deistycznego jeszcze *credo* 1940 r. do deklaracji sceptycznego agnostycyzmu i afirmacji poznania, racjonalizmu w 1944 r.” (*Wojenne seminaria*, Kultura i Społeczeństwo 46 (2002) nr 2, 10). Lektury książek Russella były dla K. ważne nie tylko ze względu na filozofię, ale również życiową postawę autora.

Jesienią 1945 K. rozpoczęła studia socjologiczne na UŁ, które ukończyła po trzech latach. Motywy

ENCYKLOPEDIA FILOZOFII POLSKIEJ



1

A-Ł

POLSKIE TOWARZYSTWO TOMASZA Z AKWINU • LUBLIN 2011